

ביצה פרק ראשון ביצה

יב.

עין משפט
נר מצוה

צב א ב מיי פ"א מהל'
י"ט הל' ד ופיה
הלכה ר' סמך לאון עה
טו"ש פ"א ס' מקח
ספ"ג פ'
צד ג מיי פ"א מהל'
עירובין הלכה ד
סמך לאון עה טו"ש פ"א
ס' מקח ספ"ג פ'

רבינו הגאון

[מתוך] בית שמואל
אומרים אין מוציאין
לא את הקטן כו'.
לקטין לולב למצוה
וקטן למולו וספר תורה
לקרות בו. ובית הלל
מתירין להוציא אפילו
לרשות הרבים. ומשום
הכי אמרין בגמרא הא
דחיי השוחט עולת דרבב
ביו"ט לוקה, ואע"פ
שעושה מצוה, ב"ש
היא ולא ב"ה, דשמיטין
לחו לב"ה דאמרי מתוך
שהותרה הוצאה לצורך,
שנאמר אך אשר יאכל
גור, הותרה נמי הוצאת
לולב וס'ת שאין לצורך
אכילה, הכא נמי כיון
שהותרה השחיטה לצורך
אכילה הותרה נמי שלא
לצורך, אלא מתני' מני
ב"ש היא. ודחינן להאי
סברא ממאי דבבאי טעמא
פליגי ב"ש וב"ה, דלמא
בעירוב והוצאה פליגי,
ב"ש [סברין] יו"ט דברברי
שאין לצורך אוכל נפש
כשבת, מה שבת אין
מוציאין מרשות לרשות
אלא ע"י עירוב, כך
ביו"ט, ומה שבת איקס
מוציאין בה [לר"ה]
כך (שבח) [י"ט] אין
מוציאין. וב"ה סברי אין
עירוב והוצאה ליו"ט, דכי
כתיב ולא תוציאו משא
מבתיכם, ביום השבת הוא
דכתיב, ולפיכך הוצאה
ביו"ט שרי, אבל לשחיטה
שלא צריך אפילו ב"ה
אשרי. והו"ו רב יוסף
אי הכי שאין הוצאה
אסורה ביו"ט לדברי ב"ה,
אם יוציא אבנים להרי"ז
פטור הוא, אלא מדלא
תינון דפליגי באבנים,
אלא דברברי שיש בהן
צד מצוה, ש"ש במתוך
שהותרה לצורך אכילה
אכילה [פליגי]. וכן נמי
מדחיינן לר' יוחנן דאמר
לתנא דהוה תני קמיה,
המבשל גיד הנשה בחלב
[ביו"ט] ואכלו לוקה ה',
לוקה מבשל אוכל גיד
ומשום משהו אכל גיד,
שיבשל ביו"ט דבר
שיאנו בר אכילה, וה"ה
למבשל בשר בחלב
כו', ואיל"ר יוחנן
לתנא בעבעה ובישול
אינה משנה, כלומר
אינו חייב בהן אילבא
דב"ה המתוך שהותרה
הבערה לצורך כו'.

השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה וכו'. וה"ה דמנאי למימר
ר"ע היא (ט) דלית ליה מתוך אלא ינחל ליה לנמקט צ"ש
דסביחא לכו הכי צהדיח טפי ומימה הואיל ומוקמינן לה חליצה דצ"ש
אם כן לימא שוחט עולת חובה צ"ש לוקה" דהא צ"ש אית לכו לקמן
(דף י"ט). על עולת רחיה ללוקה

לדרשין ומתום חגיגה אין עולת
רחיה לא וי"ל משום דיוקא נקטיה
דאי הוה נקט עולת חובה הוה
אמינא עולת חובה מחייבי
אבל שלמי חובה כיוצא בו פטור
הואיל והס חובה וגם יש צהן לזוך
האדם אבל שלמי נדבה חייב והואיל
והיה יכול להקרינן למחר והשתא
דנקט עולת נדבה אשמעינן צדוהא
דלוקה עולת נדבה חייב דכולה כליל
אבל שלמי נדבה פטור אע"ג שאינו
חייב צהן והיה יכול להמתין עד למחר
הואיל ויש צהן לזוך הדיעט וא"ת
והא אפילו צ"ה מודו דלוקה דסביחא
לכו לקמן (סס) דנדריס ונדבות אין
קרינן צ"ש ואמאי מוקים לה חליצה
דצ"ש וי"ל דמתיבא אית ליה דנדריס
ונדבות אין קרינן צ"ש מלכס ולא
לגזוה וא"כ הוה לאו הנא מכלל עשה
דאין לוקין עליו וא"ת כיון דהאדריה
האדריה לאסורא קמא דהא אמרי' (ט)
גזי גזוז פסולי המוקדשין דלוקה אע"ג
דלא ידעינן אסור גזוה רק מדמתיב
(דברים יב) תוצא ואלו דהיינו לאו
הנא מכלל עשה דאין לוקין אלא ש"מ
כיון דהאדריה האדריה לאסורא קמא
כלומר ללאו שהיה צו קודם שנפסל
וגם גזי נדריס ונדבות נימא הכי
דהאדריה לאסורא קמא ולוקה וי"ל
דשאני גזוה שלא הותרה בפסולי
המוקדשין כלל צהדיח וא"כ הואיל
ואשתמח קמא צהו לאסורא מוקמינן
ליה באיסורא קמא אבל הכא גזי יו"ט

דאוכל נפש הותר דמתיב לכו צ"ש וי"ט
ונדבות מתוך שהותרה וכו' וא"כ אשכחנא דהותרו צהדיח וכיון
דאשכחנא דהותרו צהדיח לא אמרי' אהדרי' לאסור' קמא אלא למאי
דהאדריה האדריה ולמאי דלא האדריה לא האדריה וקאי דלוקה צהדיח:
דלמא בעירוב והוצאה קמפ"גי. פי' רש"י ערובי חלכות וקשה
מאי צריך עירובי חלכות גזי יו"ט הא צללו הכי מותר
לטלטל מתוך לחצר לצורך לכ"ג לה"ר ח"ט שיהיה עירוב דגרסין ערוב
הואיל צלל גזי יו"ט. והכי פירושו אם אסור הוצאה מערב צו בין שאר
מלאכות אע"ג שהיא מלאכה גרועה ואם שייכה אסור הוצאה אם לא
קמפלגי ומיזה יש לישב דגרסין שפיר ערוב והוצאה דלריך ערוב
שיכול להוציא דברים שאין לצורך יו"ט כלל (ט) ואין ערוב והוצאה
ליו"ט דשאני הוצאה דגרועה היא מכל שאר מלאכות ויש ספרים
דגר' קרא דירמיה ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת צ"ש
אין צו"ש לא דממעט לה צהדיח מטעם הוצאה גרועה (ה"ה):

ד"ג רש"י אלא מעתה לפלגו בצננים ומדלא מופלגי בצננים ש"מ וכו'.
אננים ולשמעינן רבותא דלית לכו בהן אסור הוצאה דהא לא נאסר
כלל אלא גזרה שמה יוציא אלא כדאיתא צהדיח פרק כל הכלים (שבת דף קמ"ד):
גזירה שמה יוציא אלא שאין גזרין גזירה על הצבור אלא"כ רוב הצבור יוציא
וכו' דצ"ה סברי מתוך וא"ת כיון דצ"ה אית לכו מתוך אמאי אין מתיירין אפי' טלטול צננים וכל דבר אפילו אינו צורך יום טוב ויש לומר
דדאי אין ה"ג דמדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן גזרו על דבר שאינו צורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור
דבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרום כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא צננים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
מלקות דל"כ הוה מוקינן לפי' זה הוציא צננים לצ"ה דחייב ורש"י קים ליה דצ"ה סביחא לכו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן
הוה דגזרו דבר שאינו צורך יו"ט כלל וקשה חדא דלמרי' בפסחים (דף קמ"ט) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה
דלא לקי היינו מטעם הואיל ואי אמרינן ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוחק גירסת הספרים לכן נראה לפי' דגרסי' בגירסת
הספרים אלא מעתה הוציא צננים לצ"ה ה"ג דלא מחייב פי' מדאורייתא מלקות וכו"ה ה"ג א"כ לפלגו בצננים אלא ודאי מדלא קמפלגי
וכו' דוקא צהדיח שיש צה צורך יו"ט קת אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש
הואיל ואיכא צורך מקצת (ט) שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן המורה כגון אופה מיו"ט לחול ומנוצח צננים דליכא
לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאורייתא וכי פליגי צ"ש וצ"ה דבדברים שאין לצורך אוכל נפש ואיכא צהן צורך יו"ט קת כגון קטן
למולו דהמנוח נקראת צורך יום טוב ולולב ללאת צו וס"ת לקרות צו וכן פי' רבינו חננאל אבל (ט) ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו דה"ה שלא
למולו דשרי גם (ט) טיול דהא אשכחן נמי דמשחקין צדקור שקורין פלוט"א צלע"ז צו"ש צהדיח אע"ג דליכא אלא טיול וא"ת השוחט
עולה מה צורך יש לו צה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת יו"ט שלא היא שלמתן מלא ושלמתן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף ק"ב):
הכא

מר סבר. בית שמאי: ומר סבר. בית הלל. והנך מתינתא לא אפלוג
אלא מר אשמעינן חדא ומר אשמעינן חדא ולא פליגי. מתינתא קמיתא
הכי קאמר צמה דברים אמורים צשיש להן לוי צאמנע אבל אין להס
ציר כל עיקר דברי הכל מותר ותנא צבתה ה"ק צמה דברים אמורים

דמתקו צשאין להס ציר מן הד הצל
צשיש להס ציר מן הד דברי הכל
אסור: מתני' לא אלא הקטן. כל
מיני דלאו צורך אכילה: גב' עולה
נדבה. דאילו עולת חובה היום רחמנא
שריא אבל זו יש להקריבה לאחר יום
טוב: לוקה. משום (ט) (לא מעשה כל
מלאכה) (שמות ט): לזוך. אך אשר
יחל לכל נפש: צערוז והוצאה. אם
נאסרה הוצאה צו"ט ונתקנו הלכות
ערובי חלכות ליו"ט אם לאו: ואין
ערוב והוצאה כו'. ואע"ג דעיקר
הוצאה מועצירו קול צמתה"ה נפקא לן
(שבת דף ק"א): צה ירמיה ופירש שלא
נאסרה אלא צצמת משום הכי קא שרו
אבל שמיטה שהיא אב מלאכה וכלל
לא מעשה כל מלאכה"ה היא אימא לך
אפילו לצ"ה אם הותרה לצורך לא
הותרה שלא לצורך והך מתינתא אפי'
צ"ה: מסקינן לה רב יוסף. אך
אמקפתא דרבה: אלא מעשה.
דצריח לכו לצ"ה אין איסור הוצאה
ליו"ט: ליפלגו בצננים. אי אין איסור
הוצאה אין איסור טלטול שלא נאסר
טלטול אלא משום הוצאה. ומה שלא
גזרו על כל טלטולים אפילו על
אוכלים וכלים משום דאין גזרין גזרה
על הצבור אלא"כ רוב צבור יכולין
לעמוד צה"ה: אלא מדלא אפלוג
צצננים ש"מ. דלכולי עלמא יש
הוצאה ליו"ט אלא צהן המורה הותרה
לצורך וצ"ה אית לכו כיון דהותרה
לצורך הותרה מן המורה לגמרי אלא
רבנן גזרו צמדי דהו טרסח דלא

צריך כגון צננים אבל צקטן וספר תורה דלריכין לכו צו"ט לא
גזרו וצית שמאי לית לכו מיגו ומדי לצורך אכילה שהמורה הותרה
הותר ושאני צורך אכילה באיסורו עומד מן המורה: ואף ר' יוחנן סבר
נמסוך גרסינן: פליגי צ"ש וצ"ה ודכולי עלמא יש איסור
הוצאה ליו"ט מועצירו קול צמתה דישה צצשר מלאכות וירמיה
היה מזהירן על הצבתה שהן חמורין והלואי ישמעו: לוקה
משום מצשל גזי. שהצשול אב מלאכה הוא וצשול גזי דבר האסור
ואינו ראוי לאכילה ועומד באיסור לא מעשה כל מלאכה דלא הותר
אלא לצורך: ולוקה משום מצשל צשר צהנצ. לאו משום יום טוב
דמלקות דצשול יו"ט הא תנא ליה אלא אפילו הוא חול לוקה
משום מצשל צשר צהנצ דמתיב לא צצשל גזי צהנצ שלש פעמים (ט)
אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור צשול (ט):
משום

ה"ג רש"י אלא מעתה לפלגו בצננים ומדלא מופלגי בצננים ש"מ וכו'.
אננים ולשמעינן רבותא דלית לכו בהן אסור הוצאה דהא לא נאסר
כלל אלא גזרה שמה יוציא אלא כדאיתא צהדיח פרק כל הכלים (שבת דף קמ"ד):
גזירה שמה יוציא אלא שאין גזרין גזירה על הצבור אלא"כ רוב הצבור יוציא
וכו' דצ"ה סברי מתוך וא"ת כיון דצ"ה אית לכו מתוך אמאי אין מתיירין אפי' טלטול צננים וכל דבר אפילו אינו צורך יום טוב ויש לומר
דדאי אין ה"ג דמדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן גזרו על דבר שאינו צורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור
דבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרום כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא צננים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
מלקות דל"כ הוה מוקינן לפי' זה הוציא צננים לצ"ה דחייב ורש"י קים ליה דצ"ה סביחא לכו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן
הוה דגזרו דבר שאינו צורך יו"ט כלל וקשה חדא דלמרי' בפסחים (דף קמ"ט) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה
דלא לקי היינו מטעם הואיל ואי אמרינן ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוחק גירסת הספרים לכן נראה לפי' דגרסי' בגירסת
הספרים אלא מעתה הוציא צננים לצ"ה ה"ג דלא מחייב פי' מדאורייתא מלקות וכו"ה ה"ג א"כ לפלגו בצננים אלא ודאי מדלא קמפלגי
וכו' דוקא צהדיח שיש צה צורך יו"ט קת אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש
הואיל ואיכא צורך מקצת (ט) שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן המורה כגון אופה מיו"ט לחול ומנוצח צננים דליכא
לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאורייתא וכי פליגי צ"ש וצ"ה דבדברים שאין לצורך אוכל נפש ואיכא צהן צורך יו"ט קת כגון קטן
למולו דהמנוח נקראת צורך יום טוב ולולב ללאת צו וס"ת לקרות צו וכן פי' רבינו חננאל אבל (ט) ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו דה"ה שלא
למולו דשרי גם (ט) טיול דהא אשכחן נמי דמשחקין צדקור שקורין פלוט"א צלע"ז צו"ש צהדיח אע"ג דליכא אלא טיול וא"ת השוחט
עולה מה צורך יש לו צה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת יו"ט שלא היא שלמתן מלא ושלמתן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף ק"ב):
הכא

ה"ג רש"י אלא מעתה לפלגו בצננים ומדלא מופלגי בצננים ש"מ וכו'.
אננים ולשמעינן רבותא דלית לכו בהן אסור הוצאה דהא לא נאסר
כלל אלא גזרה שמה יוציא אלא כדאיתא צהדיח פרק כל הכלים (שבת דף קמ"ד):
גזירה שמה יוציא אלא שאין גזרין גזירה על הצבור אלא"כ רוב הצבור יוציא
וכו' דצ"ה סברי מתוך וא"ת כיון דצ"ה אית לכו מתוך אמאי אין מתיירין אפי' טלטול צננים וכל דבר אפילו אינו צורך יום טוב ויש לומר
דדאי אין ה"ג דמדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן גזרו על דבר שאינו צורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור
דבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרום כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא צננים לצ"ה ה"ג דלא מחייב
מלקות דל"כ הוה מוקינן לפי' זה הוציא צננים לצ"ה דחייב ורש"י קים ליה דצ"ה סביחא לכו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן
הוה דגזרו דבר שאינו צורך יו"ט כלל וקשה חדא דלמרי' בפסחים (דף קמ"ט) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה
דלא לקי היינו מטעם הואיל ואי אמרינן ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוחק גירסת הספרים לכן נראה לפי' דגרסי' בגירסת
הספרים אלא מעתה הוציא צננים לצ"ה ה"ג דלא מחייב פי' מדאורייתא מלקות וכו"ה ה"ג א"כ לפלגו בצננים אלא ודאי מדלא קמפלגי
וכו' דוקא צהדיח שיש צה צורך יו"ט קת אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש
הואיל ואיכא צורך מקצת (ט) שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן המורה כגון אופה מיו"ט לחול ומנוצח צננים דליכא
לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאורייתא וכי פליגי צ"ש וצ"ה דבדברים שאין לצורך אוכל נפש ואיכא צהן צורך יו"ט קת כגון קטן
למולו דהמנוח נקראת צורך יום טוב ולולב ללאת צו וס"ת לקרות צו וכן פי' רבינו חננאל אבל (ט) ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו דה"ה שלא
למולו דשרי גם (ט) טיול דהא אשכחן נמי דמשחקין צדקור שקורין פלוט"א צלע"ז צו"ש צהדיח אע"ג דליכא אלא טיול וא"ת השוחט
עולה מה צורך יש לו צה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת יו"ט שלא היא שלמתן מלא ושלמתן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף ק"ב):
הכא

(א) שנת ד' קד: לקמן לו.
(ב) ג' רש"ל דלפני ולא.
(ג) וי"ל העירוב ע"כ ערב מר
סבר עירוב הוצאה ליו"ט פי' י"ט
לדברים שאין צורך אוכל
כצמח מה צמח אין מוציאין
מרשות לרשות אלא ע"י
עירוב כך צו"ט (ד) מכות
כא: (פסחים מ"ג) (ט) [נסב
גז צו"ט, כ"ג] (ט) [נסב כו'
מלאכה לא יעשה צהס. שמת
י"ט] (ט) [שמות לו] (ט) [נסב כו'
(ט) [שמות לו] (ט) [נסב כו'
(ט) [שמות לו] (ט) [נסב כו'
סע לא לצידי דין] (ט) [וחלן
קטו:] (ט) [פסחים ה':
(ט) [ש"י מוס' חולין טז:
ומס' ע"י סו: סד"ה אמר
ר' יוחנן] (ט) [וי"ט מוספות
כרמות יד. ד"ה עירוב,
ט) רש"י מוקי כל זה
(ט) רש"ל גורם ליתא להאי
פירושה וי"ג אבל רש"י ספיר,

תורה אור השלם

1. ולא תוציאו משא
מבתיכם ביום השבת
וכל מלאכה לא תעשו
וקדשתם את יום השבת
באשר צויתי את
אבותיכם: וירמיהו יז כב

אגרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ג' רש"י
ופי' איתא דהי מקצת אבל
שלא לצורך כ"ל ומינה
שיש צורך יו"ט מנתק:
(ב) בא"ד דשרי יום
בשביל טיול:

מוסף רש"י

אין מוציאין לא את
הקטן. הוצאה שלא לצורך,
דלא אשתרי לנחמיה
צו"ט טפי מצמח אלא
אוכל נפש (שבת קכ"ד).
לוקה משום מבשל גזי
ביו"ט. צשול שאני גזי
(פסחים מ"ג). משום
מבשל בשר בחלב.
אפילו הוא חול, וקטני ש'
נגדים נטמן טעם וצשר
הס (שם). משום אוכל
בשר בחלב. תלמי לא
מבשל כמתי מד לאכילה
ומד להנאה ומד לצשול
(מכות כ"א).

מוסף תוספות

א. דהוה רבותא טפי דאף
על גז דהוה צורך יו"ט
לוקה אילב דב"ש. מוס'
מנייה. ה"ה ד"ה עולת.